

CAPUT III.

De Privilegiis Episcoporum.

I. De Facultate Cap. Liceat. Utrum valeat Episcopus dispensare in irregularitate ex delicto, et *ex defectu* dubia. — 29. Quibus in locis non est receptum Tridentinum, etc. — 30. Qui veniat nomine Episcopi. — 31. De Peregrinis. Et utrum Episcopus absolvere possit a casibus Papalibus extra Confessionem. — 32. Quomodo delictum intelligatur occultum. — 33. Utrum Episcopus valeat hanc facultatem delegare. — 34. Utrum à casibus ab aliis Episcopis reservatis etc. — 35. Si à casibus post Concilium etc. — 36. Utrum Episcopus possit absolvere Confessarium absolventem Complicem in peccato turpi. — 37. Utrum Episcopi à casibus Bullæ Cœnæ etc. — 38. Utrum valeant dispensare in irregularitate, quæ per Hæresim incurritur. — 39. Utrum valeant absolvere Impeditos. — 40. Et utrum per alios. — 41. Qui dicantur Impediti. — 42. De perpetuo Impeditis. — 43. Utrum hi teneantur per Epistolam etc. — 44. Utrum teneantur saltem recursum habere ad Episcopum? Quid, si recurrere nequeant etc. Quid, si sint in mortis articulo? 45.

II. De sex Casibus Episcopalibus, et præsertim de absolutione censoriæ propter percussionem Clerici. — 46. — 47 et 48. III. De Dispensatione cum Illegitimis. — 49. Cum Bigamis — 50. IV. Circa irregularitates ob delictum occultum; et quid si homicidium sit omnino occultum. — 51. De homicidio casuali. — 52. V. Circa Inabilitates. — 53. VI. De facultatibus Episcoporum circa matrimonia. — 54. De Dispensatione circa Publicationes, votum castitatis, et impedimentum ad petendum, remissive. Circa impedimenta dirimenti dubia. — 55. Circa dirimentia certa, si Matrimonium sit contractum. — 56. Si non sit contractum — 57. Utrum Episcopus possit hanc facultatem delegare. — 58. VII. De Dispensatione Interstitiorum. — 59. VIII. De Dispensatione Capellani, ut celebrare valeat in alia Ecclesia. — 60. IX. De celebratione post meridiem. — 61. X. De Oraitorii. — 62. Quibus in locis possit celebrare Episcopus. — 63. Utrum valeat dispensare ad celebrandum domi. — 64. XI. De facultate Episcoporum, et Prælatorum circa electionem proprii Confessarii. — 65. XII. Contra Clausuram Monialium. 66. De Approbatione Confessoriorum Monialium. — 67. XIII. Utrum valeant commutare ultimas voluntates. — 68. XIV. De compositione in restitutionibus incertis. — 69. XV. De Reductione Missarum. — 70. De unione Beneficiorum, novarum Parochiarum electione etc. — 71.

29. — Episcopi vigore Tridentini Sess. 24. cap. 6. Liceat, sequentes habent facultates: « Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario et aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare; et in quibuscumque casibus occuitis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes sibi subditos, in Diœcesi sua per se ipsos, aut Vicariis suis ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae gratis

» absolvere, imposita pœnitentia salutari. Idem et in hæresis criminis si in eodem foro conscientiae eis tantum, non eorum Vicariis sit permisum. » Quare Episcopi vigore dicti cap. Liceat dispensare possunt in omnibus irregularitatibus et suspensionibus Papalibus incursis ob delictum occultum, excepto homicidio voluntario, aliisque deductis ad Forum contentiosum. Diximus ob delictum occultum; unde bene aiunt Bonac. Castrop. Salm. etc. quod non potest Episcopus vigore prædicta facultatis dispensare in aliqua irregularitate occulta ex defectu; Vid. lib. 7. n. 469. nisi esset dubia, ut probabiliter tenent Fagnanus, et Tournely cum Gibert aliisque deducentes ex c. Nuper de Sentent., exc. Fagn. in c. Veniens de Fil. Presbyt. n. 7. et 8. Tournely cum aliis Tom. 2. p. 116. Sed insuper absolvere possunt proprios subditos vel per se, vel per alium Sacerdotem ad id specialiter deputatum, a casibus papalibus occultis; quinimo juxta Concilium poterant antea etiam ab hæresi absolvere (per se, non per alios); sed vide dicenda num. 38.

50. — Quoad hanc Concili facutatem plura notatu digna consideranda sunt. Notandum 1. quod in iis locis, in quibus Tridentinum non est receptum, nequeunt Episcopi uti præfata facultate cap. Liceat, ut notant communiter DD. Suar. de Censur. D. 14. n. 6. Sanch. Dec. 1. 2. c. 11. n. 2 Salm. de Pœnit. t. 13. n. 3. dum Alter. Castr. t. 1. tit. 4. D. 4. p. 3. §. 2. n. 2. cum Barb. et Garc. et merito: Facultas enim Concilii non recipitur ab Episcopis, nisi per acceptationem illius: Et valde incongruum esset, ut is Concilii gauderet Privilegiis, qui onera subire recusaret.

31. — Notandum 2. sub nomine Episcoporum communi sententia venire etiam Vicarios Capitulares, Sede vacante; non verò Vicarios Episcoporum ex generali eorum commissione Vicariatus; nam Vicarius bene potest, quod potest Episcopus potestate ordinaria propria (ut dicetur n. 37.) non verò id, quod potest Episcopus potestate delegata, quamvis ordinaria, utpote annexa Officio, ut dicetur n. 34. et 47. Præterquam quod hac in facultate requirit Concilium expressè delegationem speciale. Vid. Sanch. de Matrim. 1. 2. D. 40. n. 16. Utrum veniant Abbates, et alii qui jurisdictionem Episcopalem habent? Negant Coninchius, Barb., et alii cum P. Suar. qui assert etiam quendam Declarationem S. C. Affirmant verò communius Fagnanus, Sanchez, Castrop. Sairus, Avilas, Salm. la Croix etc. dicentes, quod, quando concessio facta est in jure, habet rationem Legis, quæ extenditur ad omnes casus, in quibus currit eadem ratio: alias, aiunt, talium Prælatorum subditi ad quem recurrerent, non haberent. Vide L. 6. n. 593. vers. Eamdem, et l. 7. n. 79.

32. — Notandum 3. nomine subditorum venire etiam peregrinos, qui ab Episcopo loci absolviri possunt ab omnibus casibus Papalibus occultis, ut docent Suar. Sanch. Bonacina, Navarrus, Barbosa, Trullenchius, Bossius, aliquie; quia, et si Tridentinum concedat Epicopis, ut absolvant tantummodo delinquentes sibi subditos, nihilominus, aiunt præfati AA. quod Exteri sub-

jiendo se Foro Sacramentali jam sunt illorum subditi; et P. Suarez afferit etiam quamdam declarationem S. C. in qua dicitur, Peregrinum posse quidem absolviri a praefatis casibus occultis ab Episcopo loci, non verò a suo proprio, quia Absolutio Sacramentalis, de qua loquitur Concilium, requirit præsentiam. Vid. Lib. 6. n. 593. Et ideo in eadem declaratione dictum fuit, quod Episcopi extra Sacramentum nequeant à casibus jam dictis absolvire, contra id, quod asserunt Salmant. cum Bonacina, aliisque, imo Fagnanus tradit, in Cap. Dilectus de Temp. ordin. n. 16. hoc idem declaratum etiam suisse à Gregorio XIII. Hoc currit quod Absolutionem à casibus, sed quoad Dispensationem ab irregularitatibus, et suspensionibus propter delictum occultum, idem Gregorius XIII. declaravit, non posse illam concedi ab Episcopis loci, nec etiam iis, qui ibidem officium Prætoris, vel Medicis exercendo commorarentur, ut refert Fagnanus l. c. Utrum verò proprius Episcopus valeat dispensare in irregularitate cum Subdito absenti in aliena Diœcesi, negant Avila aliique; sed communis et probabilius affirmant Bonacina, Tournely, Suarez, Barbosa, Sanchez, Salm. etc., quia Dispensatio potest etiam absentibus dari, et jurisdictione voluntaria potest etiam extra proprium territoriorum exerceri. Neque obstant verba illa in Diœcesi sua, praefati c. Liceat, quoniam aiunt Salm. et Tourn. illa sufficienter verificari, quando Episcopus dispensat à sua Diœcesi. Immo valde probabilius dicunt Suar. Sanch. La-Croix, et Holzman cum Castrop. et Pignatello, praefata verba non referri ad primam partem Dispensationis irregularitatis, sed tantummodo ad secundam (in qua sunt posita) de Absolutione casuum: unde concludunt posse Episcopum dispensare, etiamsi ipse et Subditus maneat extra propriam Diœcesim. Vid. l. 7. n. 81.

55. — Notandum 4. Nomine *delicti occulti* non intelligendum illud, quod potest in judicio probari per duos Testes, ut quidam volunt, ratione cuiusdam Declarationis S. C. apud Fagnanum, in qua dicitur quod tutus sit in conscientia, qui tali casu absolutus, vel dispensatus sit; Sed ut vult communior sententia, nomine *delicti occulti* intelligendum quodcumque delictum, quod aliquo modo possit celari; etiamsi in judicio probari possit. Unde dicunt Azorius, Sanch. Tournely, Bonac. Castropol. Salmantenses, aliique, tunc delictum non censerit occultum, quando innotuit majori parti oppidi, vel viciniae, vel Collegii, dummodo ibi decem saltem commorenatur personæ. Vid. Lib. 6. n. 593. v. *Hic autem*. Et Card. Lambertinus Notif. 87. n. 45. in fin. cum Tiburtio, Navarro, Siro, etc. (loquendo de impedimentis occultis Matrimonii, ubi currit eadem regula) asserit, haberi pro occulto impedimentum illud, quod innotuit septem vel octo in aliqua Civitate, et sex in aliquo oppido. Et idem Fagnanus in cap. Vesta de Cohab. Cler. etc. n. 118, testatur, S. Pœnitentiarium habere pro impedimento occulto illud, quod quatuor, aut quinque tantum personis sit notum. Imo mihi constat, S. Pœnitentiarium dispensasse in quodam impedimento quod decem circiter per-

sonis innotuerat, Vid. Lib. 6. n. 1111. Præterquam quod idem Fagnanus affirmit, tunc delictum vel impedimentum non censerit occultum, quamvis duobus testibus notum, quando in concessione absolvendi, aut dispensandi extat clausula, *dummodo sit omnino occultum*.

34. — Dubitatur hic 1. Utrum Episcopus possit generaliter delegare alii Sacerdotibus hanc Tridentini facultatem? Quoad Dispensationem Irregularitatum, sufficit (ut dicunt Suarez, Barbosa, Sanchez, aliique) quod Episcopus simpliciter alii suam facultatem committat, sine ulla speciali deputatione, quoniam praefata dispensandi facultas vigore Concilii competit hodie Episcopis de potestate ordinaria, cum ea annexa sit Officio Episcopi, non vero industriae Personæ. Quantum autem ad Absolutionem à casibus, quidam affirmantr requiri specialem deputationem pro quocumque casu particulari attentis verbis Tridentini, *per se*, aut *Vicarium ad id specialiter deputandum*. Verum hoc non obstante, communissima sententia est et probabilior cum Suarez, Sanchez, Barbosa, Navarro, Layman, La Croix, Salmanticensibus, etc. posse Episcopum etiam generaliter delegare alicui Sacerdoti hanc facultatem cap. Liceat, dummodo expresse illam specificet, quoniam specificando jain habetur pro facta specialis deputatione, quæ recte quidem poterit inde generalis esse pro cunctis casibus occurribus; nam, ut diximus, hæc facultas hodie competit Episcopis *de jure Ordinario*, utpote annexa Dignitati Episcopali. Vide Lib. 9. n. 54. Dub. 9.

35. — Dubitatur 2. Utrum Episcopus absolvere possit, aut delegare, vigore cap. Liceat, facultatem absolvendi etiam à casibus reservatis cum censuris ab aliis Episcopis, quando sunt occulti? Bonacina, et alii affirmant ob particulam *etiam*, quæ in eodem Capite legitur: *In quibuscumque casibus occultis ETIAM Sedi Apostolica reservatis*. Unde aiunt, ne particula *Etiam* inutiliter videatur apposita, intelligendum esse concessam Episcopis facultatem absolvendi etiam à censuris occultis ab aliis Episcopis sibi reservatis; ita Bonac de Censur. Disp. qu. III. punct. III. Quæres quintò etc. Ibiique addit, hoc videri receptum consuetudine, quæ conferré solet jurisdictionem. Item addit, hoc intelligendum, «modò illa censura lata sit per statutum, vel per sententiam generalē; » nam si lata sit per sententiam particularem, existimat, absolucionem impendendam esse à Prælato, qui eam tulit, vel ejus superiori, vel successore. Ratio, quia eo casu, cum censura lata sit per sententiam particularem, crimen non est amplius occultum, sed publicum; citatque Suar. t. 5. Disp. 7. sect. 2. n. 27. Avila, Coninch. et alios. Idem tenent Barbosa Collect. DD. in Concil. Trident. Sess. 24. de Reform. c. 6. verb. *Quoscumque sibi subditos*, intra quos numerat etiam Advenas et Peregrinos, et etiam Vagabundos, quia isti subduntur Episcopo loci ratione fori Sacramenti Pœnitentiae, citatque Suar. Sanchez, Navar. Bossium, Trunchell. etc. Idem tradit Barbosa cum aliis de Post. Episc. Alleg. 39. n. 27. Idque ibi referunt decisum Nicol.

96 Garc. de Benef. p. 11, 2. c. 10. n. 139, in 3. Decl. Armentar. lib. 7 de Irregul. n. 18, et Steph. Dalvin de Potest. Episc. cap. 26. in fin. Id tamen videtur intelligendum juxta limitationem Clementis X. qui in Bulla Superna, edita 21 Jun. 1670. ait, " posse Regularem Confessarium in diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia diœcesi à peccatis in ipsa tantum reservatio ad alienam diœcesim pro absolutione obtinenda migrasse. " Quomodo autem intelligi debeat illud, in fraudem, vide dicta lib. VI. de Pœnit. tract. 4. cap. 2. Dub. 4. n. 589. vers. Quomodo etc. ubi probabilius censemus cum Roncaglia et aliis, illud in fraudem intelligendum esse, cum quis alienam petit diœcesim ob principalem hanc obtinendi absolutionem, vitandique iudicium proprii Pastoris. E contra Auctor Theologie Moralis in usum Seminarii Petrocorensis relatus à Bened. XIV. in Opere de Synodo Diœces. lib. 5. c. 5. n. 8, scribit: " Receptissima consuetudo est, ut viatores, mercatores, aliquie, qui propter negotiorum necessitatem, vel ob pium alium finem, in alienas diœceses transeunt, ibi possint sacramentaliter absolviri. "

36. — Dubitatur 3. Utrum facultas Tridentini intelligatur concessa Episcopis pro casibus, et irregularitatibus post Concilium reservatis? Garcia, et Florus apud Dianam negant, et inferunt ex quadam Declaratione Gregorii XIII. in qua, cum dubitatum fuisset, utrum Episcopus posset absolvere Monialem frangentem Claustram, ab excommunicatione (quando est occulta) a S. Pio V. reservata, Pontifex declaravit, non posse. Attamen sententia communissima cum Sanchez, Bonacina, Suarez, Bossio, Diana, Vega; aliquis jure affirmat; in cap. enim Liceat, conceditur facultas indefinite: et secundum Axioma generale; " ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. " Neque obstat laudata Declaratio, quia in Bulla S. Pii extabat clausula, " à qua, præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvitur, nequeat. " Unde prorsus non dubitamus cum Diana, quod per illas Bullas, in quibus extat aliqua clausula derogatoria, ut est illa *nisi in mortis articulo*, intelligitur ablata Episcopis facultas. Vide Lib. 6. n. 594.

37. — Dubitatur 4. Utrum Episcopus vigore cap. Liceat possit absolvere ab excommunicatione Papali, quam per Bullam N. SS. P. Benedicti XIV. *Sacramentum*, incurront Confessarii absolventes suos complices in peccato turpi? Ex parte una videtur, non posse, quia cum causus iste per se sit occultus, si Episcopi possent ab illo absolvere, evaderet inutilis Pontificis reservatio; et jam diximus n. 16., quod intelligitur tacite revocatum omnem Privilegium, quando aliter lex emanata post privilegii concessione non posset suum effectum sortiri. Ex alia posset quis respondere, quod, salva Episcopis jam dicta facultate, memorata reservatio non remaneret prorsus inutilis, tum quia evenire potest, quod causus aliquando publicus fiat; tum quia reservatio ista saltet Romæ suum semper sortietur effectum, et in omnibus

97
aliis locis, in quibus Tridentinum non est receptum, et in quibus (ut diximus n. 30.) nequeunt Episcopi hoc privilegio gaudere.

38. — Dubitatur 5. Utrum Episcopis vigore Bullæ Cœnæ ablata fuerit præfata Tridentini facultas respectu hæresis occultæ, et respectu aliorum casuum per ipsam reservatorum? Negant Navarrus, Coninc., aliqui, à quibus non dissentient Milante, Concina, et Salmanticenses, dicentes, quod in Bulla non fuerit expressè revocata Concessio Tridentini, quemadmodum oportebat ex c. Nonnulli de Rescrip. Sed nos cum sententia communiori affirmamus, et ob plures S. C. Declarationes, tam viatore clausula derogatoria Nisi in mortis articulo, quæ in Bulla iam legitur, ut diximus antecedenti n. 36. quam vigore alterius clausula, qua prohibetur ab illis absolvere, " prætextu quorumvis inductorum per nos, ac cuiusvis Concilii Decreta concessorum. " Hac de re plures, à Fagnano, et Cardinali Lambertino, De Synodo l. 9. c. 4. n. 9. afferuntur Declarationes etiam S. Pii V. et Gregorii XIII. Insuper ab Alexandro VII. damnata fuit Propositio 3. quæ dicebat, quod prior sententia à S. C. fuerat visa et tolerata. Quæ damnatio, ut recte dicunt Viva, Holzman, Elbel, prælaudatus Cardinalis Lambertinus, De Synodo l. 9. c. 4. n. 10, certè reddidit improbabilem contrariam sententiam; nam cum Pontifex declaraverit, nunquam illam fuisse toleratam, implicitè quoque declaravit, non esse tolerandam: unde Lambertinus concludit, quod non sine temeritatis nota quis ea hodie uti possit.

39. — Advertendum tamen hic est, quod licet Episcopus in foro interno nequeat ab hæresi occulta absolvere, potest nihilominus tanquam Delegatus Apostolicus dispensare in irregularitate incursa ob dictam hæresim occultam, ut dicunt Salmanticenses, et Felix Potestas. Vide Lib. 7. n. 76. Insuper potest Episcopus ut Delegatus Apostolicus absolvere Hæreticum, etiam notorium, quoad forum externum, facta prius abjuratione coram Notario et Testibus: et postquam absolutus fuerit ab Episcopo Delinquens, tunc poterit ipse absolviri à peccato hæresis à quolibet Confessario; ita affirmant communiter DD. Roncagl. tract. 4. q. 1. cap. 6. q. 4. pag. 81. cum Farinac. ac Castrop. de Fide tr. 4. D. 4. p. 3. §. 2. n. 1. et 2., cum Sanch. Navarr. Ban. Gutier, Comit. Vivald. etc. ex Bulla, Cum sicut, Clem. VII. edita an. 1530.

40. — Dubitatur 6. Utrum Episcopus absolvere possit ab hæresi, et ab aliis casibus Bullæ Cœnæ, impeditos ire Romam? Alii absolutè negant. Alii negant tantum in hæresi. Sed nos affirmamus communiter posse, cum communis sententia Theologorum et Canonistarum, quam tenent Lugo, Layman, Conc. Roncagl. Castrop. Milante, Salm., Coninchius, Avila, Potestas, Viva, Pellizzarius, etc., quia stante impedimento, restitutur Episcopis potestas ordinaria, quam prius habebant super dictis casibus vigore cc. 13, 29 et 58, de sententia excom. ubi quamvis

sermo habeatur tantum de censura ex percussione Clerici, tamen communiter DD. extendunt ad omnes alias censuras, et specialiter ex c. Eos, qui 22. eodem tit. ubi generaliter sermo habetur de omni censura *Canonis*, vel *Hominis*, et dicitur, cum ad illum, a quo fuerant absolvendi, nequeant propter impedimentum, habere recursum, ab alio absolvantur. Vide Lib. 7. n. 84.

41. — Et notandum h̄c 1. quod in tal. casu impedimenti Episcopus non solum absolvere potest ab heresi per se ipsum, sed etiam per alios generaliter delegatos. Nec obstat Tridentinum, in quo dicitur, *eis tantum, non vicariis sit permisum*, quia tunc Episcopus non absolvit virtute Concilii, sed juris communis, juxta quod ex potestate ordinaria conceditur Episcopis absolvere, et delegare, ut in aliis casibus. Vid. 1. 7. n. 90.

42. — Notetur 2. quod respectu eorum, qui sunt impediti, veniunt senes, mulieres, infirmi, impuberis, pauperes, et illi, qui aliquam habent inimicitiam, et omnes alii, qui habent alias justas excusationes, quibus ab itinere rationabiliter excusat, ut habetur ex cap. de certo, de sententia excomm., et ex c. Ea noscitur; et quamvis eodem tit. In hoc autem advertatur, quod, si impedimentum sit temporale, et notabile (durans exempli causa sex, vel septem mensibus) tunc impediti possunt bene absolviri, sed ipsi, exceptis mulieribus, et pueris, debent jumentum praesistere se presentandi, cessante impedimento. Sedi Apostolice, saltem per Procuratorem, ut ab illa directe absolvantur; et non se presentantes reincident in eamdem censuram; ut habetur ex cap. Eos qui de sent. excomm. in 6. Et hoc currit, etiamsi emendati sint, et partibus offensis satisfecerint. Vid. lib. 7. n. 85. ad 87.

43. — Si vero impedimentum sit perpetuum (id est duraturum sit per decem annos, vel saltem quinque, ut dicunt Roncaglia Viva et Tamb.) absoluti remanent penitus liberi ab obligatione se presentandi. Sed generaliter loquendo impediti in perpetuum dicuntur 1. Filiifamilias. 2. Religiosi, etiamsi incurrerint censuram ante ingressum. 3. Senes septuagenari. 4. Servi. 5. Pauperes. 6. Damnati in vita ad triremes, vel carceres. 7. Infirmi morbo gravi, et diuturno, ut quartana, et simili. 8. Qui alere tenentur, vel ministrare bona familiae. 9. Omnes Mulieres, etiamsi non Moniales (excepta excommunicatione, quae incurrit a Monialibus ob fractionem Clausuræ, quamvis occultam, quae semper reservatur Papæ ex Declaratione Gregorii XIII, ut diximus n. 36.) 10. Impuberis, etiamsi peterent solutionem post pubertatem. 11. Qui convivunt in loco aliquo unde egredi nequeunt, ut Milites, Seminaristæ. Et tandem cæteri omnes, qui nequeunt Romam ire sine gravi damno vel spirituali, vel temporali. Vid. Lib. 7. n. 87 et 88.

44. — Notandum 3. Quod taliter impediti secundum probabilem, communemque sententiam Castropol. Avila, Coninchii, Milantis, Roncagliæ, Salmanticensium, Vivæ, Sporer, Dicastilli, aliorumque (contra Bonac. et Potestatem) non tenentur recurrere

Romam per Procuratorem, aut per Epistolam; quia stante impedimento (ut diximus n. 40.), restituitur Episcopis potestas ordinaria absolvendi, quæ ipsis per Pontificiam reservationem fuerat ablata. Eò magis, quia lex ad aliud non obligat, nisi ad recursum personalem; unde qui personaliter Romam ire impeditur, solvit omni alia obligatione. V. 1. 7. num. 89.

45. — Notandum 4. Quod, quando Pœnitens nequit se Pontifici præsentare, tenetur necessario ad Episcopum habere recursum, ut absolvatur à censura Papali, ut habetur ex c. De cætero 1. et cap. Ea noscitur de sent. excom. Quando vero nec etiam se potest Episcopo præsentare (etiam extra mortis periculum) est valde probabile cum Soto, Navarro, Suarez, Castropalau, Layman, Roncag. Salmanticensibus. La Croix, etc. quod absolvit possit à quocumque simplici Confessario (cum obligatione tamen se præsentandi Episcopo, cessante impedimento) ut deducitur ex textu in cap. Nuper eod. tit. Vid. lib. 7. n. 92. Et tunc dicimus, quod Pœnitens probabiliter, per se loquendo, ut dicunt Castropal. Gerson. Sotus, S. Antoninus, Lugo, Salas, etc., non tenetur confitere peccata reservata, nisi quando in illis est recidivus, aut ratione illorum extet in occasione proxima, adeo ut necesse sit illa manifestare, ut confessarius recte judicare valeat de ejus dispositione; Vid. Lib. 6. n. 265. v. Qu. II. Et quando Pœnitens est in mortis articulo, probabiliter etiam præsente Episcopo absolvit potest à casibus Papalibus à quocumque confessario; in morte enim (ut diximus) cessat quacumque reservatio. Dicimus à casibus Papalibus, sed non à casibus reservatis cum censura ab eodem Episcopo; quoniam Confessarius etiam moribundo injungere debet quod se præsentet suo Superiori, casu quo convalescat, ut accipiat ab eodem tam convenientem admonitionem, quam pœnitentiam ob censuras reservatas, quamvis absolutas, juxta communem sententiam: unde quomodo potest inde absolvire Superiore præsente? Vid. lib. 7. n. 92. Sed transeamus ad reliqua Privilegia, et facultates, quibus gaudent Episcopi.

46. — II. Extant in Jure quædam excommunications, quarum absolutio tantummodo Episcopis est reservata; Et sunt 1. Contra percutientes Clericum, vel Monachum, vel aliam personam habentem privilegium Canonis. 2. Contra procurantes abortum iœtū animati. 3. Contra eos, qui absolvuntur in mortis articulo a censura Episcopis reservata, et postea recuperata sanitate, non curant se eidem præsentare. 4. Contra Fratres Minores admittentes in suis Ecclesiis ad Divina Officia Prates Tertiæ Ordinis. 5. Contra communicantes in eodem delicto cum Excommunicatis ab Episcopo. 6. Reservantur tandem omnes excommunications, quas Episcopus sibi reservat. Vid. Lib. 7. n. 213. Annotanda autem h̄c sunt quædam specialia circa solutionem excommunicationis ob percussionem Clerici. Ante omnia distinguenda est percussio Levis à Gravi (seu Mediocris) et ab Enormi. Ad incurram excommunicationem semper requiritur peccatum mortale: Percussio Levis, habemus ex Extravag. Perfectis, quam per ex-

tensum refert Navarrus, Manual. c. 27. n. 91, est, quando intercedit simplex percussio, quæ fit manu, pede, baculo et his similibus. Gravis, quando eruitur dens, quantitas notabilis capillorum, aut quando intervenit aliqua percussio relinquens maculam, aut contusionem in carne, aut quando adest effusio sanguinis pugnis, vel unguis causata. *Enormis* verò est, quando mutilatur aliquod membrum, aut fit aliquod magnum vulnus; aut vulnus fit instrumento aliquo, aut adest magna effusio sanguinis, aut quando irrogatur magna quædam injuria, unde saepè vulnus ex levi potest evadere grave, aut enorme, ratione aut dignitatis personæ offendæ, aut scandali, ut si Religiosus Clericum percuteret: aut ratione loci sacri, aut publici: aut ratione temporis, ut si e. c. dum fiunt sacræ aliquæ functiones; aut tandem si injuria ipsa per se sit enormis. Vide Lib. 7. n. 277 et 279.

47. — His positis, habetur ex Extravag. Perlectis supra cit. quòd, si excommunicatio incurritur ob percussionem levem, potest absolviri ab Episcopo: imò etiam à suo Vicario, hæc enim facultas competit Episcopo de jure ordinario, ut dicunt Sanchez, Bonacina, Molina, aliique; juxta regulam generalem (ut diximus n. 31.) quidquid potest Episcopus ex jurisdictione ordinaria, non verò delegata, idem potest Vicarius, qui cum Episcopo constituit unum idemque Tribunal, ut probant Fagnanus, Sanchez, aliique. Vide l. 7. num. 224. Eadem excommunicatio, probabiliter absolviri potest etiam ab iis, qui habent Jurisdictionem quasi Episcopalem, quicunque veniunt sub nomine Episcopi, ut diximus n. 31. Quòd si percussio fuerit *publica*, excommunicatio tantum à Pontifice, aut ab ejus Legato potest absolviri (potest etiam haberi recursus ad S. Pœnitentiariam, sed non ab Episcopo) excipe si fuerit occulta, aut si percutientes essent impuberes, aut mulieres, ut ex c. Pueri, et cap. Mulieres de Sentent. excomm., aut si impedirentur Romam ire, juxta ea, quæ diximus n. 40. Collegialiter conviventes possunt absolviri ab Episcopo, si percussio fuerit gravis, non verò si fuerit enormis, ut ex cap. Quoniam, de Vita, et Hon. Cleric. Vide lib. 7. n. 279.

48. — Notandum híc 1. Quòd in dubio, utrū percussio fuerit levis, an gravis: judicatur gravis, ut habemus ex memorata Extravag. Perlectis, in qua dicitur: « Potius in dubio esse percussione gravem, et ab ea non posse absolvire. » Notandum 2. quòd juxta sententiam communiorum, et probabiliorem, si aliquis det venenum Clerico, tunc incurrit censuram, quando venenum ceperit nocere, quia tunc adest jam violentia; E contra, priusquam noceat, non adest violentia effectiva, sed solum actio apta ad causandam violentiam: ita Bon. Viva, Diana, etc. l. 7. n. 280.

49. — III. Quoad irregularitates non occultas, Episcopus ex c. 1. et c. 2. de Filii Presbyteror. potest dispensare cum Illegitimis tantum ad recipiendos Ordines Minores, et Beneficia Simplicia, et Canonicatus in Collegiatis, ut etiam Portiones non integras in Ecclesiis Cathedralibus; aut alia Beneficia, quibus Sacer Ordo non est annexus; Sed non ad Beneficia Curata; ut ex cap.

Is qui eod. tit. In hoc convenient omnes. Dubitatur autem 1. Utrum Episcopus possit dispensare ad Canonicatum in Ecclesiis Cathedralibus? Et quidem cum probabiliori sententia, et communiori Bossii, Castropal. Barbosæ, Concinæ, Salmanticæ, etc. (contra Pontas, et Tournely, cum Gibert) dicimus, non posse; quamvis enim Canonicatus in se sit simplex Beneficium, tamen vigore Tridentini Sess. 24. c. 12. est annexus Ordini Sacro; unde hodie de sua natura Ordinem Sacrum requirit. Vid. lib. 7. n. 428 et 429. Dubitatur 2. Utrum Episcopus possit generaliter dispensare in hujusmodi irregularitatibus cum Illegitimis occultis? Admittunt Diana, Avila, Barb. etc. dicentes, Tridentinum jam permittere Episcopis, ut possint dispensare in irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus. Sed nos negamus cum Suarez, Layman, Bonacina, Castropal. Tournely, alisque: Quin et ipse Diana quoad hoc se retractavit, ex eo, quia hujusmodi irregularitas non oritur ex delicto, sed ex defectu; et etiamsi oriretur ex delicto, Caput *Liceat* intelligitur de delicto proprio, non alieno. Vid. lib. 7. n. 430. Dubitatur 3. Utrum Episcopus valeat dispensare cum Illegitimo occulto, saltem ad ministrandum in Ordinibus Majoribus jam susceptis. Affirmant Layman, Castropal. et Diana, non solum si ille suscepit Ordines bona fide; sed etiam mala fide; et inferunt ex cap. Nisi Personæ, de Remunc., ubi dicitur, posse Episcopum dispensare cum Illegitimo occulto, qui culpabiliter est ordinatus. Verum omnino negandum est cum Suarez, Fill. Salm. etc. ex rationibus supra allatis, quòd Episcopus nequeat dispensare circa Ordines Majores. Neque obstat citatus textus, quia illud posse dispensare intelligitur omnino de Papa; ibi enim sermo est de quadam Episcopo hoc modo perperam ordinato. Ibid. n. 431.

50. — Afferunt Navarrus, Sanchez, Conciæ, aliique cum D. Thoma, posse Episcopum dispensare etiam cum Bigamo ad suscipiendos Ordines Majores, et Beneficia Simplicia. Sed nos negamus cum Suarez, Laym. Castrop. Tournely, Barbosa, Bonacina etc. vigore cujusdam Declarationis Sixti V. in qua Pontifex declaravit suspensum quemdam Episcopum, ex eo, quia contulerat Beneficium cuidam Bigamo, addiditque, Ordinatum incurrisse poenas, utpote perperam promotum, apud Fagnan. in c. Quoniam de const. num. 32. Si verò Bigamia sit similitudinaria, quamvis ea sit publica, communissima est sententia cum Toledo, Suarez, Castropal. Sanchez, Salmantic. Tournely, aliisque compluribus, posse Episcopum dispensare etiam quoad susceptiōnem Majorum Ordinum; et probatur ex cap. 4. de Cler. Conjugat: et c. 1. Qui Cler. vel Mon. Excipiendum verò communiter, si Clericus habuerit in uxorem viduam aliquam, aut aliam non virginem, aut si habuerit aliam uxorem ante Ordinationem. Vid. lib. 7. num. 452.

51. — IV. Ut diximus ab initio, potest Episcopus dispensare in irregularitatibus incursis ob delictum occultum, excepto homicidio voluntario. Circa hoc aiunt cuidam Doctores, quòd, his non

¹⁰² obstantibus, si homicidium esset taliter occultum, ut nullo modo in iudicio probari posset, tunc posset Episcopus dispensare. Verum haec sententia iure fuit a Salmant. reprobata, à Roncaglia etc, quia ex parte una Episcopi nihil possunt super irregularitatibus, præter id, quod ipsis à Tridentino concessum est in eodem cap. Liceat, in quo expresse excipitur homicidium voluntarium occultum. Quod vero nomine *occulti* intelligatur, ut volunt Contrarii, id, quod in iudicio probari potest, licet non adhuc probatum sit, id gratis omnino assurit. Vid. Lib. 7. n. 392. Atque ita declaravit S. C. Concilii die 21. Maii 1718. In ea enim, cum propositum esset, utrum Episcopus posset dispensare in quadam homicidio perpetrato à quadam pueru, qui ludens cum alio pueru, istum parvo gladio vulneraverat, et qui post quadraginta dies ex eodem vulnere mortuus erat; ea scilicet ratione, quia delictum istud per decem et octo annorum spatum fuerat occultum: et quia erat moraliter impossible ut ad Forum dederetur, S. C. respondit Negative. In Thesaur. Declarat. S. C. p. 85. Cæterum communis sententia est, posse Episcopum dispensare, quando imminaret periculum Animæ, aut alia causa gravissima, et difficile esset ad Pontificem habere recursum. l. 7. num. 391. Insuper communiter asserunt Suar. Castrop. Bonac. Salm., aliisque, posse Episcopum dispensare in irregularitate per mutilationem occultam. l. 7. n. 381. Insuper est sententia communissima cum Navarro, Layman, Sylvestro, Barbosa etc. posse Episcopum dispensare in irregularitate ob homicidium casuale non modo occultum, sed etiam notorium, ad suscipiendos Ordines Minores, et Beneficia simplicia: hoc enim antiquitus jam poterant Episcopi, ut plures DD. testantur; et Tridentinum exceptit tantummodo homicidium voluntarium, non casuale, quamvis publicum. Vide lib. 7. n. 393.

52. — Homicidium verò casuale e. c. est, si aliquis volens simipliciter percutere, ob negligentiam occidat: aut si Chirurgus ob negligentiam sit causa mortis, et his similia. Dubitatur inde, utrum reputetur casuale homicidium commissum in rixa? Multi affirmant, ut Diana et Salmantenses cum aliis: sed nos negamus cum sententia communiori Suarez, Navarri, Concinæ, Tamburini, Sporer, aliorumque cum eodem Diana, qui se retractat; nam qui in rixa perpetrat homicidium, jam voluntarie occidit. Vid. Lib. 7. n. 394. Attamen est valde probabilis, et communissima sententia cum Suarez, Laym. Nav. Tournely, Bon. et La Croix (qui eam communem vocat) posse Episcopum dispensare cum eo, qui occidit ob propriam defensionem, sed in defensione aliquantum excedit; nam hujusmodi homicidium nequit dici absolutè voluntarium.

53. — V. Quoad inhabilitates injunctas à Pontificibus in pœnam, dubitatur, utrum Episcopus possit dispensare: talis, v. g. est inhabilitas ad recipienda Beneficia, imposta à Sixto V. in sua Bulla *Efrænatum*, procurantibus abortum; et inhabilitas ad celebrandum à Regnante S. Benedicto XIV. injuncta Confessa-

riis sollicitantibus, in sua Bulla: *In Generali Congregatione*. Alii affirmant, sed negandum juxta dicta lib. 1. n. 191. ubi diximus omnino tenendum, non posse Episcopos dispensare in legibus Pontificiis, nisi specialiter eis facultas à Pontifice fuerit imperita. Negat Anacletus, et dubitat Roncaglia loquendo aboutu; verum Elbei, et Sporer admittunt absolute ob regulam communiter receptam (ut dicunt) à Scoto, S. Bonaventura, aliisque; quod Dispensatio, ab omnibus pœnis impositis à jure communis, et Pontifici specialiter non reservatis, intelligitur concessa Episcopis, ut colligitur ex Cap. Nuper 29. de Sent. excomm. Vide Lib. 1. n. 191, in fine, et l. 6. num. 705. in fin.

54. — VI. Circa materiam Matrimonii Episcopus habet varias dispensandi facultates. Dispensare quoque potest in Publicationibus. Insuper dispensare potest in voto castitatis emiso a Conjugibus. Videndum nunc superest, utrum Episcopi habeant aliquam facultatem circa impedimenta dirimentia.

55. — In impedimentis dirimentibus solus Pontifex potest dispensare. Quod si impedimentum esset dubium, communissima est sententia, posse etiam Episcopum dispensare: ita dicunt Sa, Merbesius, Tourn., Diana, Pichler, etc. et quamvis Sanch. in Tractatu de Matrimonio, Lib. 8. D. 6. n. 18. id neget, tamen in Decalogo, Lib. 4. c. 40. n. 26. videtur se retractasse; ibi enim ait tanquam ex regula generali: « Cum Dispensationis conservatio sit odiosa, est restringenda ad casus certos; dubii enim non comprehenduntur sub reservatione; » ut asserit, se probasse antea Lib. 1. c. 10. n. 7. Vid. Lib. 6. n. 902. v. *Cæterum*.

56. — E contrario quando impedimentum dirimens esset certum, et matrimonium jam fuisset contractum, est communis sententia posse Episcopum in eo dispensare quoties non facile posset haberi recursus ad Pontificem, et quoties imminaret periculum scandali, aut infamiae, si Conjuges separantur, aut incontinentiae, si non separantur; ita Sanch. Castrop. Conc. Marches. Tourn. Cabassut. Nat. ab Alex. Conac. Barb. Salm. etc. contra quosdam paucos. Vid. l. 6. n. 1123. Et idem sentit Benedict. XIV. De Synodo l. 9. c. 2. n. 2. *Præsumendum est, Summum Pontificem delegare Episcopo potestatem dispensandi, quam certe, requisitus, non esset ei denegaturus.* Sed advertunt hic La Croix, et Felix Potestas, quod, si Dispensatio potest commode obtineri à S. Pœnitentiaria, et Conjuges essent in bona fide, tunc illa est expectanda, et interim Sponsi sunt relinquendi in sua bona fide. Insuper advertendum est cum Pontio, Castrop. Barb. Escob. Sanchez, Salm. aliisque communiter, non posse Episcopum, si ambo Conjuges mala fide contrarerint; tunc enim si daretur locus hujusmodi dispensationibus, daretur ansa celebrandi quotidie Matrimonia nulla sub spe Dispensationis. Præterquamquod Tridentin. Sess. 24. cap. 5. vult omnino privari quacunque spe Dispensationis quicunque scienter contrahit in gradu prohibito. Notandum tamen cum Sanch. Salmanticens. Baum. Concin. Aversa, etc. quod ad constituendam in hoc casu malam fidem,

oportet, ut contrahens non modo scienter factum commiserit, quòd scilicet cum conjuncta contraxerit, sed insuper quòd scire rit, extitisse impedimentum, imò, quòd de eo veram notitiam habuerit; Concilium enim inquit: *scienter præsumperit*. Unde cum ignorantia crassa potest quidem dispensari. Deneganda est insuper Dispensatio ei qui contraxit, sed ex malitia publicationes prætermisit, ut habetur ex eodem Concilio loc. cit. Vide lib. 6. n. 1124.

37. — Si verò Matrimonium non adhuc contractum sit, probabiliSSima quoque adest sententia, et est communis, quòd possit tunc Episcopus dispensare in impedimento dirimenti, quando imminet periculum infamiae, et facilis non est recursus ad Pontificem; ita Suarez, Pignatellus, Pontius, Concina, Cabassutius, Castrop. Salm. Bonac., Cardenas, Sylvius, La Croix, Viva, etc. cum Benedicto XIV. De Synodo L. 9. c. 2. n. 2. contra rigidissimum Fagnanum, qui id negat etiam in mortis periculo, et in necessitate legitimandi prolem; Sed alii communiter aiunt tunc præsumpi, aut quòd Pontifex deleget Episcopo suam dispensandi facultatem, vel quòd in casu tanta necessitatibus cesseret dispensationis reservatio, et quòd tunc Episcopus dispenset ex potestate sua ordinaria. Vide Lib. 6. n. 1122. et fusius eodem Lib. n. 613. Imò asserit Pignatellus probatque, Tom. 3. Consult. 33. n. 6. in tali casu cessare non modo reservationem, sed etiam legem impedimenti, utpote eam quæ jam perniciosa evaserit; cùm certum omnino sit, legem nocivam non obligare, ut docent omnes cum D. Thom. Et ex hoc inserunt Roncaglia, et instructor novor. Confessori, quòd adveniente casu, quo Sponsi jam ad Ecclesiam pervenerint, et unus ex ipsis manifestaret Confessario impedimentum occultum jam contractum tanquam peccatum, et sine scandalo, aut infamia Matrimonium differri non posset, potest tunc Confessarius declarare, eo casu non obligare legem impedimenti, et posse licet contrahi. Verùm ad majorem cautelam consulunt, ut obtineatur inde dispensatio à S. Poenitentiaria. Sed advertendum est hoc currere, quando Episcopus esset absens; quando etenim fieri potest, necessariò ad ipsum est recurrentum, ut dispensem, juxta ea quæ diximus n. 45. Dicunt autem Sambovius et Gibert, quòd si contrahentes sint diversarum Diocesisum, quisque sponsus debet à proprio Episcopo dispensari. Verùm probabiliter id negat Honoratus Tournely cum aliis, quia sublato per Episcopum impedimento sui subdit, jam hoc ipso reddit habilem ad contrahendum cum alio impedito; quemadmodum qui habet facultatem dispensandi in aliquo gradu; eo ipso quòd dispensat cum uno ex sponsis, dispensat etiam cum alio. l. 6. n. 1142.

38. — Quæritur, utrū Episcopus possit aliis delegare hanc facultatem dispensandi in impedimentis dirimentibus in supra narratis casibus? Quidam pauci negant, sed communiter affir mant Castrop. Bonac. Barb. Sylvest. Sanch. Pontius, Coninch. Salm. Escobar, etc. Et potest eam delegare non modo in parti-

culari, sed etiam generaliter pro omnibus casibus occurribus, ut aiunt Sanchez, Castrop. Salm. Bonac. Elbel, Valentia, Vasquez, Salas, Henr. Coninch. Guttier, etc. cum enim hujusmodi potestas non industriae personali, sed Episcopali officio sit annexa, ipsa jam reputatur ordinaria; et ideo rectè potest delegari, ut notavimus n. 34. Et tantò magis idem dicendum de omnibus aliis facultatibus, quas habent Episcopi circa publicationes et impedimenta impudentia. Advertendum tamen, quòd hanc facultatem dispensandi non habent Vicarii Episcoporum sine eorumdem speciali commissione; diximus enim n. 31. quòd in generali commissione Vicariatus non committitur facultas illa quam habent Episcopi, dispensandi in hujusmodi casibus, ob præsumptam Pontificis voluntatem. Vid. Lib. 6. n. 613 et fusius n. 1125.

39. — VII. Episcopus dispensare potest in Interstitiis à Tridentino præscriptis quoad ordinationem Clericorum. Et I. quoad Ordines Minores, Concilium remittit prudentiæ Episcopi hujusmodi dispensationem, dicens: « *Minores Ordines per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire videretur, confessantur.* » Sess. 23. c. 11. Quare etiam inter Ordines Minores (per se loquendo) debet aliquid temporis intercedere, scilicet vel ab una generali Ordinatione ad aliam, ut quidam asserunt, vel ab uno die festivo ad alium, ut quidam alii affirmant. Cæterum ut dispensetur in hujusmodi Interstitiis, quævis sufficit causa, ut plurimi DD. docent. Inter primam verò Tonsuram, et Ordines Minores probabilius nullum requiritur intervallum, quia probabilius prima Tonsura non est Ordo. II. Quoad Subdiaconatum, Concilium requirit annum intervallum à susceptis Minoribus Ordinibus, sed subdit inde: « *nisi necessitas, aut utilitas Ecclesiæ aliud requirat, cit. c. 11.* » To Ecclesiæ intelligendum de Ecclesia cui Clericus est adscriptus, ut constat ex c. 13. III. A Subdiaconatu ad Diaconatum etiam annus requiritur; sed in hoc potest Episcopus ex quacumque rationabili causa dispensare; inquit enim Concilium: *Nisi aliud Episcopo videretur.* Sess. 23. c. 13. IV. Tandem à Diaconatu ad Sacerdotium annus item requiritur, sed magis rigorosè. Exigit enim Concilium non modo Ecclesiæ utilitatem, sed etiam necessitatem, dicens: « *Ad minus annus integrum, nisi ob Ecclesiæ utilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur.* » Vid. Lib. 6. n. 795.

60. — VIII. Episcopus potest etiam dispensare ad celebrandum in alio Altari, aut Ecclesia non destinata à Fundatore, quando adest aliqua justa causa: e. g. si hoc ad ejusdem Ecclesiæ utilitatem redundaret: aut si Capellanus morbo detineretur, aut studiis operam daret, vel aliis negotiis; aut si sine magna molestia ad Ecclesiam destinatam se conferre nequiret, aut ex similibus aliis rationabilibus causis; ita communiter asserunt Castrop. Concina, La-Croix, Salm. Barbosa, Roncagl. Passerinus, Henr. Tamburin. Mazzotta, aliique; tunc enim Episcopus (ut rectè potest, juxta ea quæ dicemus n. 68.) Fundatoris volun-

tatem interpretatur. Merito tamen excipit La-Croix cum Pasqualigo, si Fundator Ecclesiam designasset, et horam, ob modum speciale familie, vel Populi, vel ad cultum alicujus Sancti peculiarem. E contra de Lugo et Tourn. aint, quod si Fundator nullum circa hoc finem habuerit, aut si finis jam cessererit, Sacerdos alibi celebrans nonnisi venialiter peccat; imo excusatur ab omni culpa si celebret in Altari privilegiato, quia tunc redundat in majus bonum ejusdem Fundatoris. Vid. Lib. 6. n. 329.

61. — IX. Potest insuper Episcopus dispensare justis de causis tam secum, quam cum aliis ad celebrandum post meridiem, ut dicunt Lugo, Wigandt, Navarrus, Castrop, Laym, Salm, etc. Lib. 6. n. 344. in fin.

62. — X. Olim ex Can. Missarum 11. de Consecr. Dist. 1. poterant etiam Episcopi celebrare vel per se, vel per alios Sacerdotes in quocumque loco etiam in privatis domibus. Sed postea à Tridentino Sess. 22. in Decr. de celebr. Missar. etc. vetatum fuit Episcopis celebrandi licentiam impetrari in aliis locis, praeterquam in Oratoriis ab eisdem benedictis, et ad sacros usus destinatis, quae censentur tanquam publica; unde ibidem potest quotidie celebrari. Hujusmodi Oratoria debent habere januam ad viam publicam; sed hoc non est intelligendum de illis, quae in Regularium domibus sunt erecta, aut alicujus Communitatis; ut esset in Seminariis, Conservatoriis, Hospitalibus, vel in Carceribus, quae non requirunt januam secus viam; et ritè potest in iis diebus solemnibus celebrari, quemadmodum S. C. declaravit. Idem dicendum de Oratoriis quae habent Episcopi in suis Domibus etiam Campestribus extra proprias Dioceses l. 6. n. 357.

63. — Insuper Episcopi olim ex c. ult. de Privil. in 6. cum à suis Diocesibus essent absentes, poterant celebrare per se, vel per alios in quacumque Domo extra propriam habitationem. Sed Clemens XI. abstulit ipsis hujusmodi facultatem: Verum Innocentius XIII. iterum illam restituit in sua Bulla: *Apostolici Ministerii*, sub die 4 Maii 1723, in qua dixit, quod prohibitio non erat intelligenda de Domibus, in quibus morarentur Episcopi, « Occasione Visitationis, vel itineris; ut nec etiam quando Episcopi in casibus à jure permissis absentes moram faciunt in aliena domo. » Atque hoc confirmatum fuit per aliam Bulam Benedicti XIII. Sed cum hoc privilegium sit personale Episcopi, ideo advertit Tamburinus, alios Sacerdotes absentibus Episcopis non posse in dictis Domibus celebrare. Vid. Lib. 6. n. 358.

64. — Dubitatur utrum Episcopus possit aliquando dispensare, ut celebret in Oratoriis existentibus in Domibus privatis? Negat P. Mazzotta; sed communiter affirmant Suarez, Lugo, Castrop, Navarrus, Vasq. Coninchius, Salm, Holzman, Elbel, La-Croix, aliique complures; dummodo adsit aliqua rationabilis causa, et dummodo licentia non concedatur permanenter per modum habitus, sed solum per modum actus, id est ob illam accidentalem causam. Dicuntque minime obstare tam Decretum Tri-

dentini, quia per illud ablata fuit Episcopis potestas ipsis data (ut diximus n. 62.) impertiendi licentiam celebrandi per modum privilegii, et ad suum arbitrium, sed non dispensandi ex aliqua justa causa, quam Decretum Clem. XI. Illud enim est intelligendum juxta Decreta Pauli V. et Urbani VIII, quibus prohibentur Episcopi dispensare per modum habitus, præter casum alicujus necessitatis transitoriae, ut infirmitatis etc. Istud tamen aliqui admittunt tantum pro quibusdam vicibus intra annum; sed Pasqualibus, et Gallemart in Trid. Sess. 22. Decret. de Celebrat. Missar. n. 6. (neque dissentient Holzman, et Elbel) dicunt indefinite posse concedi quounque illa accidentalis causa perdure; et merito, nam prohibitio (quae semper strictè est intelligenda) cùm respiciat tantum dispensationes permanentes per modum habitus, non debet extendi ad illas, quae conceduntur ad tempus per modum actus ratione alicujus cause transeuntis. Sed vide de hoc, quae fusiū dicta sunt. l. 6. n. 359.

65. — XI. In cap. fin. de Poenit. et Remiss. legitur concessum Episcopis extra propriam Diocesim commorantibus, Praelatisque minoribus exemptis (quo nomine veniunt Abbates, et Superiores locales, et etiam Praelati Romanæ Curiæ, ut Protonotarii Auditores Rotæ etc., ut dicunt Suarez, Lugo, Diana etc.) posse sibi eligere Confessarium, sine aliqua Ordinarii illius licentia. Sed S. C. declaravit (quod confirmatum est à Gregorii XIII. apud Fagnanum) hoc intelligendum esse, quod valeant sibi eligere aliquem Sacerdotem sibi subditum, vel aliquem non subditum, sed a proprio Ordinario approbatum, id est ab Ordinario Dominicili ejusdem Sacerdotis, ut explicat Lugo. Vide Lib. 6. numero 565, v. *Dubitatur hic* 1. Eodem privilegio gaudent Cardinales, sed non alibi nisi Roma, ut inquit Fagnanus: et valent eligere in Confessarium quemlibet Sacerdotem tam pro se, quam pro sua familia, quam possunt etiam extra Romanam perducere; quod etiam Episcopis est concessum. Ib. vers. *Dub. 2.*

66. — XII. Episcopi sunt Delegati Sedis Ap. ad tuendam Claustram Monasteriorum Monialium etiam exemptarum, earumque quae Regularibus sunt subjectæ. Ex hoc inferunt De Alexand. Bautrius, Clericatus, Pellizar. etc. (contra Dianam, et Pasqual.) quod quidem possunt Episcopi reservare sibi casus circa Claustram, atque ita declaravit S. C. Concilii die 16 Novemb. 1620. Quod est intelligendum etiam respectu Jesuitarum etc.

67. — Omnes Confessarii Monialium etiam exemptarum debent ab Episcopo approbari, ut præscripsit Gregorius XV. in Bulla *Inscrutabili*, quam confirmavit in omnibus Clem. X. cum alia Bulla *Inscrutabili* 7. Benedictus XIII. et nuper Clem. XII. qui in omnibus Gregorii Bullam innovavit (de qua infra n. 80.) etiam quoad ea, quae Benedictus XIII. contra Gregorii Bullam concesserat. l. 6. n. 577. Et ideo ait Tamburinus, etiam Moniales exemptas incurrere casus ab Episcopo reservatos; quia sicut ille in approbatione limitare potest tempus, et personas, ita etiam Casus. Sed alii communius, et probabilius (Pelliz. Quintanad.

et de Alexand.) id negant, quia Moniales exemptæ sunt extra jurisdictionem Episcopi; et approbatio Confessarii respicit tantum ejusdem idoneitatem; tanto magis, quia in Bulla Clem. X. *Superna*, dicitur, Episcopum posse limitare tempus, locum, et personas; et nulla fitmentio Casuum. Vide Lib. 6. n. 602. *Quæst. VI.* Verum hoc non currit quoad Clasuram, circa quam bene potest Episcopus tam casum, quam censuram sibi reservare; juxta quæ dicimus n. 80. Insuper advertendum est, quod per Bullam *Pastoralis*, Bened. XIV. potest Episcopus assignare Confessarium extraordinarium Monialibus exemptis, si illarum Praelatus Regularis illum concedere recusaret (qui esse debet alterius Ordinis, vel *Sæcularis*), et hoc non solum in morte, sed etiam in vita singulis annis. Vide Lib. 6. 576.

68. — **XIII.** Plures DD. asserunt, ut Angel. Sylvest. Armilla, Tabiena, aliquie cum Croix (qui illis adhaeret) posse Episcopum ex justa causa commutare pias Testatorum dispositiones, ex eo, quia ipsi habent dispensandi potestatem in lege quæ jubet impleri ultimas voluntates, quoties adsit justa causa; idque confirmant ex Trident. Sess. 22. c. 6. Sed nos negamus cum sententia probabiliori Mol. Laym. Sanch. etc., quia in c. Tua de Testam. et in c. 8. ejusdem Sess. 22. à Concilio jubentur Episcopi ad amissim exequi ultimas voluntates. Neque obstat quod opponunt, et quod legitur in eodem Cap. 8, quia ibi tantummodo committitur Episcopis, ut examinent causas, utrum veræ sint, nec ne, quando ultimæ voluntates à Sede Apostolica commutantur. Tanto magis, quia in Clement. Quia contingit de Relig. dom. dicitur, bona in aliquem usum applicanda, non posse in alios nisi à Sede Apostolica applicari. Cæterum est valde probabile quod dicunt Laym. Bonac. Salm. Coninch. et Trull. quod, sive superveniat aliqua causa, sive testator ignoravit aliquam causam, quam si cognovisset, aliter disposuisset, tunc Episcopus potest opus commutare, sed unà cum hærede; quamvis si hæres contradicat, asserant plures DD. posse id facere Episcopum illo contradicente. Vide plura de hoc Lib. 3. n. 931. *Quæst. 2.*

69. — **XIV.** Dicunt insuper DD. ut Viva, Diana, Truyl. Busemb. aliquie, posse ab Episcopo fieri compositionem incertarum restitutionum (illarum scilicet, quarum Dominus est incertus) quæ pauperibus sunt erogandæ; quoniam (ut ipsi dicunt) hujusmodi Compositio nulla Lege Pontifici reservatur; è contra ipsa est juxta præsumptam Creditorum voluntatem. Sed magis rationabiliter contradicunt Lugo, Molina, Turrianus, Corduba, aliquie, quia talium bonorum administratio pertinet tantummodo ad Pontificem, vel ad Principem. Vid. Lib. 3. n. 591. v. *Notand.* Et re quidem vera hodiernus Pontif. Bened. XIV. in Bulla *Pastor bonus* (23 April. 1744.) hujusmodi facultatem S. Pœnitent. concessit. Vid. L. 7. n. 470. ad X.

70. — **XV.** Affirmant quoque La Croix. Tamb. et Pasq., posse ab Episcopo minui numerum Missarum à Testatore reliquarum, quoties ob eleemosynæ parvitatem, qui Missas celebraret, non in-

veniretur. Sed huc se opponit P. Concina, et quidem rationabiliter; nam Decretum S. C. emanatum jussu Urbani VIII. et confirmatum ab Im. XII. prohibet districtè Episcopis reductionem, moderationem aut commutationem onerum Missarum impositorum in *Limine fundationis*, et post Trident.; volens quoad hoc omnino ad Sedem Apostolicam recursum haberi. Quare recte ibidem declaratum fuit, quod facultas concessa Episcopis, aliisque à Concilio Sess. 25. cap. 4. intelligenda est pro reductione Missarum reliquarum ante Concilium. Cæterum, ait Fagn. cum Felino, quod, si ab initio reditus essent sufficietes, et deinde taliter fuerint immuniti, ut nullo modo sufficient, tunc non videtur ablata facultas, quam habent Episcopi de *jure communis* moderandi Missas juxta c. Nos quidem de Testam. Vide Lib. 6. num. 331. v. *Dub. 1.*

71. — Jam superius dictum est num. 53. posse probabiliter Episcopum dispensare in omnibus, in quibus dispensatio non est specialiter Pontifici reservata. Notandum huc denique, posse ab Episcopo, juxta Trident. Sess. 21. c. 7. uniri, aut transferri ad aliam Ecclesiam Beneficia simplicia jam ad tenuitatem redacta, aut fundata in aliqua Ecclesia, quæ lapsu temporis jam corruit, adeo ut nequeat amplius reparari; vide Barb. de Pot. Ep. All. 66. ex n. 15. Insuper Episcopus potest unire Seminariis Beneficia simplicia etiam reservata, aut affecta, aut vacanta in Curia Romana: Trid. Sess. 23. c. 18. Insuper tempore Visitationis potest Episcopus cogere Parochianos ad necessaria Parocho subministranda. Trid. Sess. 21. c. 4. Potest etiam novas Parochias erigere, et de Matricis fructibus dotare, si hæc abundet, sed sine præjudicio Possessoris. Trid. eodem loco. Potest etiam duas Parochias unire, si divisæ nequeant singulæ suum Parochum sustentare; dummodo Populus non adeo distet, ut non sufficiat unius Parochi assistentia, ibid. c. 5.

CAPUT IV.

DE PRIVILEGIIS REGULARIUM.

De Privilegiis spectantibus ad omnes Regulares in communi.

- I. De Exemptione à jurisdictione Episcoporum. — 72. 73. et 74. Casus excepti, præcipue circa celebrationem Missarum. — 75. Declaratio S. C. — 76. Quibus casibus possit Episcopus obligare Regulares etc. — 77. Utrum Regulares teneantur præceptis Episcoporum. — 78. Utrum Episcopus possit eos visitare. — 79. Utrum visitare Clasuram Monialium. — 80. Utrum petere rationem Missarum reliquarum etc. — 81. Quibus casibus possit criminaliter procedere etc. — 82. et 83. II. De obligatione Decimaram. — 84. ad 87. III. Circa Fundationes. — 88. De Monasteriis Episcopo subjectis. 89. IV. De Judice Conservatore. + 90. De Sepultura. — 91. et 92. De Portione Canonica etc. 93. et 94.